

די ווילדע העצע.

בשעת מיר שרייבען די דאזיגע שו-רות ווייסען מיר נאכנישט ווי עס זעהט אויס די לאגע אין די ווארשאווער הויך-שולען וועלכע זענען געשלאסען געווארען צוליבע די ווילדע מעשים פון זייערע כולגאנטישע תלמידים. מיר גלויבען אז בעת די שורות וועלען גע-לעזען ווערען וועלען די בארעארישע מעשים שוין זיין צו ענדע, אבער דער איינדרוק, דער שרעקליכער איינדרוק, וואס די דאזיגע וואקאנאציע האט געמאכט קען נישט אזוי שנעל איבער-געהן.

און מען מוז זאגען דעם אמת, אז נאכמעהר ווי דאס שלאגען אונטער-מנות'דיג די יודישע סטודענטען און סטודענטס, נאכמעהר ווי דאס ארומ-לויפען איבער די ווארשאווער גאסען ווי ווילדע ציווישע חיות און שלאגען האנד, האט אונז וועה געטהון דער וואס די ענדעקישע אנטיסעמיטישע פרעסע, האט נישט בלויז פערטיידיגט די דאזיגע שרעקליכע מעשים, נאר זי איז נאך ארויס מיט גיפטיגע העצע-ארטיקלעך, אין דער זעלבער פארם און אינהאלט ווי די אמאליגע רוסישע שווארץ-מאה'דיגע בלעטלעך און מיט די זעלבע ארגומענטען, וואס מען איז אמאל געקומען צום רוסישען פער-גרעבען, "נייגראמאטענס" פויער קימט מען היינט צו די פוילישע פאלקס-מא-סען.

מען מוז דאך פאקטיש האבען א מצח אשה זונה צו קומען היינט צו טאג און שרייבען אין א פוילישער ציי-טונג, אין א צייטונג וואס ערשיינט אין דער רעזידענץ פון דער פוילישער רעפובליק, אז די יודען ווילען פער-כאפען פוילען, אז די יודען ווילען אלץ פעריוודישען און ארויסטרייבען די פאלקען פון זייער לאנד, אזוי ווי זיי האבען דאס אמאל געטהון אין לאנד בענען — אז יודען פיהרען א פרא-וואקאטארישע טעטיגקייט, און זיי הא-בען דאס געשאפען געוויסע "באיואקעס" אין די אוניווערזיטעטען, און דער עיקר — לאזט מען אויס — אז די יודען וועלען דערפאר טייער בעצאלען.

היינט דאס נישט באמת חזק גע-מאכט פון פוילישען פאלק? בעוווייט דאס נישט גאנץ בולט אז די דאזיגע כולגאנטישע שרייבער האלטען דאס פוי-מיש פאלק פאר א פינסטערע גראבע מאסע וואס פערשטעהט אגאנטיש און זענען גארנישט, און זיי ווען גלויבען די גרעסטע דעמאגאגישע נארישקייטען, וואס די דאזיגע פינסטערע פערדער-קרייבער וועלען איהר איינרעדען? ווייסט דען נישט היינט צו טאג יעדער פאלק אז די יודען אין פוילען ווילען בלויז לעבען, אז אזוי דער טוהר ווי דער בעל-מלאכה בעטען נאר טאג און נאכט אז מען זאל זיי געבען די מעג-

ליכקייטען צו עקזיסטירען, און צו הא-בען פאר וואס צו עסען, און דער יודי-שער סטודענט אדער אקאדעמיקער וויל נאר אז מען זאל איהם לאזען רוהיג ענדיגען זיין סטודיום וואס קומט איהם אן מיט בלוט און גאל?

די דאזיגע שרייער ברענגען א משל פון אמאליגען צארישען רוסלאנד וואו יודען האבען געשטאמטעט אונטער די שווערע געזעצען פון "בראמיע יע-וועיעו" און פארוואס פונעם ברענגען די גארנישט קיין ביישפילען פון אלע אנ-דערע אייראפעאישע לענדער, וואו יו-דען געניסען פון אלע רעכט צוגלייך מיט די אנדערע בירגער פון לאנד?

זיי אליין זענען נישט אויף אזוי פיעל נאריש, זיי זענען נישט אזוי בלינד, זיי ווייסען גאנץ גוט דעם אמת אז די יודען זענען פיעל מעהר לאיא-לע בירגער פון דער פוילישער רעפוב-ליק ווי אט די פארגאם-העלדען, אבער זיי מיינען אז דאס פוילישע פאלק איז אזוי נאריש און זיי קומען איהם שפיי-ען אין פנים אריין און איהם דערצע-לען מעשיות וועגען יודען, אזוי ווי די

יודען וואלען ערשט נעכטען געקומען קיין פוילען און קיינער קען זיי נישט און ווייסט נישט ווער און וואס זיי זענען.

מיר ווייסען אבער אז עס איז נישט אזוי, אז די גרעסטע מעהרהייט פון פוילישען פאלק האט שוין קענען גע-לערנט דעם יוד מיט וועלכען זיי לע-בען שוין צוזאמען אזוי פיעל הונדער-טער יאהרען, זיי ווייסען אז דער יוד איז דער וואס לאזט זיך בעניגען מעהר ווי אלע, אז דאס יודישע פאלק איז מעהר דאנקבאר ווי אלע נאציאנען אויף דער וועלט, זיי ווייסען אז די יודען ווילען נישט מעהר נאר מען זאל זיי לאזען לעבען גלייך מיט אלע אנדע-רע, אז די יודען פאדערן בלויז זייערע רעכט וואס קומט זיי אלס מענשען און בירגער פון לאנד, וואס טראגען אויף זיך דעם גרעסטען עול און די גרעסטע פליכטען פראפאגאנדע צו אלע אנ-דערע בירגער און אלע זייערע וויסטע העצעס און ווילדע שרייבעכצען קענען נאר ארויסרופען וועקעל און אבשיי ביי יודען פאלק וואס פערשטעהט זייערע שווארצע כונות און דעם ביטערען חזק וואס זייערע ווערטער דריקען אויס אויפ'ן אדרעס פון פוילישען פאלק.

קרן היסוד, זיין טעטיגקייט און פערפעקטיווען.

פארטראג פון ה' 5. יפה אויף דער זשורנאליסטישער צוזאמענקונפט אין נה"ל.

ווי אזוי צוזאפעסען די ניוטוועדיגקייט צו פערגרעסערען אונזער ארבייט און אונזער פראפאגאנדע צו דער נויטיג-קייט צו פערקלענערען אונזערע אויס-גאבען. נאך איידער עס איז בעשטימט געווארען די "ועדת הקמוצים" האבען מיר געזארגט צו פערקלענערען, ווי ווייט מעגליך, אונזערע הוצאות, די "ועדת הקמוצים" האט אונטערגעשרא-כען אין איהר בעריכט, אז נעמענדיג אין בעטראכט דעם פארנעם פון אונ-זער ארבייט איז דער אפאראט פון דעם הויפט-בירא פון קרן היסוד בע-שרענט. מיר האבען דאך פארשטימט זעצט די פערקלענערען פון דעם בע-צאמטען-שטאט, און ארויפגעלעגט די צייט אויף די איבערגעבליבענע פון דער צייט זייט דאס הויפט-בירא איז איבערגעפיהרט געווארען פון לאנדען קיין ירושלים, איז די צאהל פון די בעצאמטע פערקלענערט געווארען פון 32 ביז 21, אונזער בודזשעט איז רע-דוצירט געווארען פון 38,000 אויף 24,000, דאס הייסט מעהר ווי אויף א דריטעל. מיר ווענדען אן אלע אונזערע כחות, אז דורך די פערקלענערען זאל נישט פערקלענערט ווערען דער פער-נעם פון אונזער ארבייט, אונזער אר-בייט נעמט ארום ביז זעכציג לענדער, און יעדעס לאנד פאדערט פאר זיך א בעזונדערע בעהאנדלונג, אמת'ע און גרינדליכע איינשפארונגען וואלען גע-פון זיין זעהן.

עס זענען זעלבסטפערשטענדליך דא פיעלע און פערשידענע וועגען אין דער אויפבו ארבייט, וואס ליגען אויסער די גרעניצען פון קרן היסוד. עס ווערט איצט זעהר פיעל גערעדט וועגען פרי-וואטער איניציאטיווע. מען מוז אג-ווענדען גרויסע און ספעציעלע אג-שטרענגונגען פאר איהר פערשטארקונג און ענטוויקלונג. די טעטיגקייט פון קרן היסוד אין לאנד האט געדינט אלס באזיס און גראד אויך פאר אלע פרי-וואטע אונטערנעמונגען. זי האט פער-ברייטערט דעם באדען פאר זייער וואוקס און ענטוויקלונג. א סך אונ-טערנעמונגען אין דער לאנדווירט-שאפט און אין דער אינדוסטריע וואל-טען קיינמאל נישט געקענט פערוויר-קליכט ווערען אהן די דערגרייכונגען פון קרן היסוד אין לאנד. מיר מוזען זארגען צו פערברייטערען אלע צוויי-גען און געביטען פון קאלאניזאציע-ארבייט אין אלע וועגען און פארמען. אבער דער קרן היסוד, דער פאנד פון נאציאנאלען קאפיטאל, האט פאר זיך זיין וועג און זיין אויפגאבע, וואס מיר מוזען אבהיטען און פערפעקטירען.

אין דעם קומענדיגען יאהר וועלען אונזערע שטערונגען זיין בעזונדערס גרויס. מען וועט מוזען צוויי-על-פערטען פערענליכע כחות כדי זיי גובר צו זיין. מיר שטעהען פאר א פראבלעם פון זיין זעהן.

וואס געהערט, וואס געזעהן.

א מערקווירדיג פאלק זענען די האנדווערקער. מאסען, וועלכע ניצען אויס די רעכט, וואס דאס לעבען האט זיי געגעבען מיט דעם, וואס זיי מע-גען רעדען.

און רעדען קאנען זיי שוין אייני-מאל, מען דארף נאר זיין אויף זיי-ערס א פערזאמלונג און זעהען, אז יעדער האנדווערקער, יעדער שניידער אדער שוסטער, מעג ער זיין א ערשט-לאסיגער אדער א דריטראנגיגער און זיין פאך, א רעדנער איז ער אבער א ערשטלאסיגער, קיין פרנסה האבען זיי טאקע נישט, אבער רעדען קאנען זיי שוין איינמאל...

אט וועגען די דאזיגע רעדעס, וואס זענען זעהר און כאראקטעריסטיש פאר אונ-זער צייט און לעבען, ווי איהן וויד-מענען עטליכע שורות.

פון זיין זעהן. האט מען טאקע זיך געוויצעלט אויפ'ן חשבון פון טאטען און זעהן. מען שענקט מינוטען...

בעריכטען.

עס ווערען אפגעגעבען די בעריכ-טען, אויף דער טריבינע בעוווייזען זיך די פילארען פון די האנדווערקער, און יעדער גיט אפ דעם בעריכט פון זיין רעסארט, אברהם דער וויצע — פון דער טעטיגקייט, דער פרעזעס האלדע-ליט — פון די שטייבער, ר' סאמא"ל פון די עקזאמענס און דער "מארשאל"

דער היפט אפגענט איז געווען דער ה' ו. ער איז יעדעס יאהר דער הויפט זייל פון די קריטיקער, דער ה' ו. איז א געוועזענער חבר פון א פא-ליטישער ארגאניזאציע, קריטיקירט ער פארלאמענטאריש, ער פערשרייבט זיך אויף שטיקעלעך פאפיר און אויף יע-דען אפגעגעבענעם בעריכט פרעגט ער קשיות.

דער ה' ו. האט אבער אין פער-איינ אויך א פאטער, וועלכער זעצט זיך אוועק אהרש ביי דער טריבונע, און ווען דער זעהן שטעהט און קרי-טיקירט, דערלאנגט ער איהם וואס א וויילע א אויפגעשויבען צעטעלע, כדי ער זאל זיך דערמאנען וואו ער האלט, מאכט עמיצער א צווישנברוף, ווערט דער פאטער אין כעס און רעאגירט באלד אויפ'ן ארט שיענדיג דעם כבוד

דאס פרעזידיום איז מיעד, דער עולם וויל אבער נאך נישט אהיימגעהן, זיי ווילען נאך רעדען, זיך אויסגיטען די ביטערע אפגעוועהטע הערצער, דאס וואס עס נאנט זיי א גאנץ יאהר און דא אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג ווילען זיי כאטש רעדען.

די פערזאמלונג ווערט איבערגערי-סען און א רייעה רעדנער, וואס זענען פערשריבען צום ווארט, וועלען עס פון זיין זעהן.

די ערשטע בעשטייערונגען.

ענדליך האט דאס פרעזידיום פון הילפס קאמיטעט פאר די געליטענע יודען פון קרויס אונגעוויבען איהר טעטיגקייט. אויף דער לעצטער זיצונג וואס איז פארגעקומען פון פרעזידיום מיט'ן עק-זעקוטיוו האבען זיך די מיטגלידער אליין קודם כל בעשטייערט.

קענען טהון מארגען שבת אווענד בעת דער פארטועצונג. עד כאן וועגען די האנדווערקער, און איצט וועגען אנדערע קלייניגקיי-טען.

לערנט אייך שלאגען...

אייגענטליך איז דאך דאס נישט קיין יודישע טבע, מיר זאגען דאך, לא בחיל ולא בפה כי אם ברוח, טא פארוואס זאג איך עפסי: לערנט אייך שלאגען! איז דער תירוץ, אז אמאל ווען מיר האבען געלעבט אין די וויל-דע צייטען, איז דאס מין שלאגען נישט געווען קיין גאנגבאר ארטיקעל, היינט אבער, אין צוזאמינגסטען יאהר-

הונדערט, ווען די קולטור האט דער-גרייכט איהר קולמינאציע פונקט איז דאס מין בענענען די פויסט געווארען א קולטורעל מיטעל, און מיר יודען אלס קולטור פאלק דארפען זיך אויך מיט דעם בענענען.

5. בערנאטאוויווער.

דער ערשטער שניי.

(נאוועלע.)

האט די יונגסטע, צוועלפֿטע, צוועלפֿטע, זיך געפֿייערט. פֿאר א יאהר האָטוּ אויך געזאָגט דאָס זעלבע, האָט ווידער איינע אָנ- טערגעכאַפּט מיט אַ פּרעטענסטאַנעלען טאַן און ער איז נישט געקומען. ס'מוז נישט זיין וואָהר.

דער זיידע איז געזעסען ביים אוי- ווען, טוילענדיג זיך צו איהם, געשמיי- כעלט אַ ביסעל אין דער באַרד אַרײַן, וואָס האָט אָהן אויפֿהער געצײטערט; זײַן פֿנים האָט געהאַט דעם אויסדרוק פֿון נחַת און לײַד צוזאַמען.

— איהר זאָלט נישט זאָכען קינדער- לעך, עס איז יאָ וואָהר, רײַנער אמת, אַט דורך דעם שניי האָב איך דער- קענט מיין לאַהץ און ענקער באַפֿעל; טאַקע דורך דעם שניי, אַ וואַילע יו- דענע, אַ שטיפֿערין געווען פֿון שטענ- דיג...

— געה שוין, געה, איז אַרײַנגעקו- מען צו לײַפֿען די באַבע פֿון דער קיך, מ'האַט נאָך אויף איהר דערקענט סמנים פֿון דער אַמאָליגער יונגקײט; וועסט געהן דערצעהלען קינדער אַלטע מעשות, שעה זיך!

זאָל ער דערצעהלען, דער זיידע- זענען זיי בעפֿאַלען די באַבע, דער- צעהל זיידע! און זיי האָבען זיך די פֿיער מײַרען, אַרומגעזעצט, אַרומגע- רינגעלט איהם און אָנגעשפּיצט די אוי- ערען ווי די האָזען.

און דער זיידע האָט דערצעהלט: געווען איז עס אַמאָל, שוין זעהר לאַנג, אַנ'אויפֿערנאַכט, געווען בין איך אַ בחור, געלערנט אין ישיבה ביים אַל- טען רבֿין נאָך, איך האָב געגעסען הבית, איינמאָל אויפֿדערנאַכט, געווען אַזוי ווי יעצט, אַ שניי האָט געשיט, דער ערשטער, געה איך מיר אַזוי פֿון ישיבה אויף נאַכט-עסען צו מײַן בעל- הבית, איך קום אויפֿן קלות, מײַן הער אַ געוועזענער, קלות, מײַן מײַן דיגע- ס'דאַכט זיך אַ קול באַשה, ווי זיי ריי- טען זיך, שטיפען, ווילען איבערשרײַען איינע די אַנדערע, ס'איז מיר געקומען אויפֿן געדאַנק לײַת, אשמדאי'ס ווייב, לײַת די פּערפֿיהרערשע, ס'איז מיר געקומען באַלד אַ געדאַנק: אנטלויף פֿון דער נעץ! איך בין נישט אַרײַנגעגאַ- גען אין הויף, איך האָב גענומען וואָ- טען, ס'וועט דאָך מוזען אויפֿהערען. שטעה איך אַזוי יאָ שטעה, דער זון- גער האָט מיך גענאַגט, נישט אויסצו- האַלטען, ווער ווייסט, דער נייער בעל- הבית וואָרט זיכער אויף מיר מיט דעם

מאַמע, זעה נור ווי שעהן כֿבֿין, גיב נאָר אַ קוק, — מיט די ווערטער איז אַרײַנגעלעפֿען אין שטוב אַ יונג שעהן מײַדעל, וועלכע איז געשפּרײ- גען קוים אַנרײַהרענדיג די פּאַדלעגנע. — אַ בילד, אַ בילד-שעהנהייט, האָט די מאַמע איינגעשטימט, נאָר קוק ווי דו זעהסט אויס, ס'רײַנט דאָך דיר פֿון פֿנים, דאָ האָסטו דאָס האַנדטוך.

ניין מאַמע, זאָל עס רײַנען-האַט זי געהעשעט אַ דערשוויטע אין גרויס איינענשי, קוויטשענדיג מיט איהר דין קולכעלע.

באַלד איז ענטשטאַנען אַ טומעל פֿון פּרױען-שטימען, פֿון יונגע געזונדע קעה- לען אַרויס, אַ געמיש פֿון קולות.

— גיב אַ קוק מאַמע, שעהן, וואָס? — אַ בילד... — און איך? — אויך!

— אַ וואַילע שניי, האָב אַ געזונ- דער; אוי, ס'רײַנט מיר אין האַלץ אַרײַן; אוי, איך האָב נאַס אין די שיך; עס שטעכט אין די נעגעלע...

— זיי וועלען זיך מיר דערקיהלען —האַט די מוטער געשריגען מיט אַ וויינענדיגער שטימע, נאָך דאָס פּעהלט מיר!...

— האָב איך זיך איינגערײַבען דאָס פֿנים מיט שניי-האַט די עלטסטע זיך בעוואַונדערט, קוקענדיג אין שפּיגעל, אַז...

אַז וועט קריגען אַ חתן, ווער מיר גוטס גינט, האָט אונטערגעכאַפּט דער זיידע. אַנ'אויפֿערנאַכט, איינגעבויענער, מיט אַ פּאַנצער שניי-ווייסער באַרד, איינגע- ביקט פֿון אַלטקײט, דער קאַפּ האָט זיך איהם געשאַקעלט, אָנגעוואוירען די גלייכגעוויכט אונטער דעם קאַסט פֿון יאַהרען, ס'האַט אויסגעזעהען, אַז דער אַלטער ערפֿאהרענער זקן, האָט אויף אַלעם איין קוק, איין מײַנונג.

— און איך זיידע, וועל נישט האָבען אַ חתן-איז אַ צווייט אייניקלע- צוגע- לאַפֿען קושען זיין זעלבֿערנע באַרד.

— דו אויך, איך דו אויך-האַט ער זיי צוגעזאָגט, אַזוי ווי ער וואָלט דאָס געווען דער ממונה איבער די חתנים, וואָס האָט מיט ווי צו דיספּאָנירען.

— אָבער ווער פּריהער, זיידעש? — חנה'לע פּריהער, זי איז די עלט- טע!

— בעשטעה איך נישט, איז די מי- טעלע אויפֿגעשפּרײַנגען, טאָ נאָך וואָס האָב איך זיך געוואָסען מיט'ן שניי? — און איך? עה, עס מוז נישט זיין וואָהר וואָס מ'זאָגט מיט דעם שניי-

פּינסטער, חושן. די לבנה, וואָס איז פֿאַר אַ צײַט ערשט אַרויס, האָט זיך ווידער בעהאַלטען אונטער די הרי- חושן, אונטער די סודות'פּולע וואָל- קענס. שטיי, רהיג, אַ נאַכט - פּריגעל, האָט ערגיץ אַ קרעץ געהתן. קראַ, קראַ-אפּשר אַ קראַה; זי זאָגט קריאת- שמע פֿאַר'ן שלאַפען געהן?

פֿאַר אַ שעה, אַ האַלבע, איז דאָ געפֿאַלען אַ שניי, וואָס איז ער אַהינ- געקומען; וואָס איז ער פּערשוואַנדען, דער שניי? בישטאָ קיין צײַכען.

ערגיץ זענען געשטאַנען נאַכט-וועכ- טער און צונויפֿגעקליבען דאָס זעצטע טעלע שניי מיט די גרויסע פּעררעטע- רישע בעזימער. צושטערט ד'רײַ- קײט, די הייליגע וויסקײט, ווידער איז שמוציג און קײטיג און וואָכעדיג...

אך, ווען זיי וואָלטען געקענט וואָל- טען זיי איהם בעפֿאַלען און איהם די אויגען אויסגעדראַפֿעט דעם אכזריות'-

מתנה, וואָס מען האָט געשטימט פֿאַר דער קריסטליכער אינסטיטוציע, צום קאַמף געגען סוכאַטעס" 250 ז"ל איז געלונגען אויך אוועקצוגעבען 250 ז"ל פֿאַר יודישע אינסטיטוציעס, אויך גוט! אַ גוטער ביישפּיעל.

אין אונזער צײַטונג איז לעצטענס בעריהרט געווארען די קאַסטערפֿאַפֿ- לע לאַגע פֿון "ליגת הצדק" און דער- ביי האָט מען זיך געוואַנדען צו די דאַקטוירים, אַז זיי זאָלען שענקען אומ- זיסטע וויזײַטען פֿאַר'ן "ליגת הצדק".

ווי מען אינפֿאַרמירט אונז האָט דער דאָזיגער אַפּעל געהאַט זיין ווירקונג. דער ערשטער, וועלכער האָט געמאַל- דען, אַז ער שענקט 30 וויזײַטען אַ חודש איז געווען אונזער געהערטער מיטאַרבעיטער, דער יונגער אָבער זעהר אַנערקענטער דאַקטאָר ה' דוד קאַגאַן, די צווייטע האָט נאָכגעזעהן דעם ביי- שפּיעל פֿרוי ד'ר גליקלעך. איצט בלייבט נאָך איבער, אַז אַנדערע דאַקטוירים זאָלען אויך נאַכטוון דעם דאָזיגען ביי- שפּיעל.

„נעסקעם באַש“ דאָס איז טײַטש, אַז עס איז נישטאַ קיין געלד.

ברױט איז פּעהרען גענוג, נאָך אבי- סעל צופּיעל, אויך אַנדערע פּראָדוקטען זענען דאָ לרוב, אַזוי, אַז מען שיט גאַנצע שיפען מיט לעבענס-מיטעל אין ים אַרײַן, די איבריגע פּראָדוקטען וואָס זענען געבליבען, זענען היינט בעדיי- טענד ביליגער. איז אָבער די ציה, וואָס עס איז נישטאַ קיין געלד צו קויפֿען, קױף אַנ'אַקס פֿאַר אַ גראַשען

דיגען שופּט, דעם להעכע'ניק, ווער האָט איהם דערלויבט דעם מענש מיט'ן בעזים צו צושטערען גאַט'ס גאַב? טיעף געטראַפֿען און אָהנמעכטיג זע-

שטימען פֿון לעזער.

אויפֿן מאַרגינעס פֿון דער „פּרײַנד פֿון יוואָ“.

זומער 1925 האָט זיך אָנגעהויבען די אַרבייט פֿון שאַפֿען דעם צענטער פֿאַר דער יודישער וויסענשאַפֿט - דעם יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט.

פֿון אָנהויב גאַנץ ווייניג אָנזיכטיג, האָט זיך די טעטיגקײט פֿון יוואָ פֿאַר דער פּערגאַנגענער צײַט אַלץ מעהר פּערצווייגט. פּערברייטערט און פּער- טיעפט.

די ציעלען פֿון דעם יודישען וויסענ- שאַפֿטליכען אינסטיטוט זענען:

(1) וועקען, אָנטוויקלען און קאַנ- צענטרירען די וויסענשאַפֿטליכע אַר- בײַט אין דער יודישער שפּראַך.

(2) אויספֿילדען נייע יודישע וויסענ- שאַפֿטלער.

(3) רעגיסטרירען אַלע ערשיינונגען פֿון יודישען קולטור-לעבען אין אַלע עקען וועלט.

פֿאַר דער צײַט וואָס דער יוואָ עגיזיסטירט האָט ער אָבערזעהן אַ גרוי- סע פּאַרשערישע און זאַמלערישע אַר- בײַט.

די עטנאָגראַפֿישע קאַמיסיע האָט צונויפֿגעקליבען ביז 80 טויזענד ניו- מערן פּאַלקלאָר (פּאַלס-לידער, פּאַלס- מעשיות, מנהגים, שפּריכונערטער א. א.וו.) דורך הונדערטער זאַמלער פֿון שטעט און שטעלעך אין פּערשידענע לענדער.

די ביבליאָגראַפֿישע צענטראַלע האָט געמאַכט העכער 50 טויזענד ביבליאָ- גראַפֿישע פּערצײכנונגען (ביכער און וויכטיגערע אַרטיקלען פֿון צײַטשריפֿ- טען און צײַטונגען) אין יודיש און אויך אין אַנדערע שפּראַכען, אויף וויפּיעל עס ווערען בעהאַנדעלט יודישע ענינים.

דער יוואָ האָט צונויפֿגעקליבען אַ פּרעסע-אַרכיוו פֿון העכער 6000 יאָהר- גענג, עטליכע צעהנדליג טויזענד ניו- מערען נישט-פּערציאָדישע אַרכיוו - מאַ- טעריאַל (דאָקומענטען, פּנקסיס, אַרכי- ווען פֿון גאַנצע קהלות א.א.וו.) אַ ביבליאָטעק פֿון 20 טויזענד בענדער.

דער יוואָ פּערמאַנט דעם טעאַטער- מוזײ אויפֿן נאַמען פֿון אַסתר-רחל קאַמינסקי און אַ פּעדאַגאָגישען מוזײ צווישען די קאַלעקציעס פֿון יוואָ זענען פּעהרען אַ סך יקר-המצײאות'ן און אַפּילו אונזיקעס.

דער יוואָ האָט אויך אַרויסגעגעבען 9 גרויסע זאַמעל-ביכער וויסענשאַפֿטלי- כע פּאַרשונגען; דריי בענד פּילאָגאָג- שע שריפטען, איין באַנד שריפטען פֿאַר עקאָנאָמיק און סטאַטיסטיק, איין באַנד היסטאָרישע שריפטען, צוויי ביבליאָ- גראַפֿישע יאָהר-ביכער, איין באַנד אַר- כיוו פֿאַר דער געשיכטע פֿון יודישען טעאַטער, איין יאָהרצאַנג „פּנקס“, חוץ דעם זענען אויך אַרויס איינציגע גרע- טערע ווערק: ש. דובנאָו'ס „געשיכטע פֿון חסידים“, אַ פּאַקסימילירטע אויס- גאַבע פֿון מענדל'ן לעפּינס „קהלת“, אַ בוך וועגען דער ערשטער יודישער שפּראַך-קאַנפּערענץ, יוסף פּערלס יודי- שע פּתבים א. א.

סוף 1930 איז שוין פֿון דרויסען פּערטיג געווען דער ספּעציעלער בנין פֿאַר'ן יוואָ אין ווילנא, וויזוולס גאַס 18, וואָ עס וועלען געפונען פּלאַץ אַלע צווייגען פֿון אינסטיטוט, אַ ספּעצ- יעלער פּייערוויכערע מאַגאַזין איז אויס- געבויט געוואָרען, וואָ עס וועלען אָב- געהיט ווערען די אויפֿגעקליבענע אוצ- רות.

די גרויסע ביזאָציטיגע אויפֿטהוען פֿון יוואָ פֿאַר דער קורצער צײַט פֿון זײַן עקזיסטענץ זענען נישט קײן צו- פּאַל. דער יוואָ איז געקומען צו בע- פּריידיגען אַ דינגליכע בעדערפּניש. די יודישע מאַסען זענען שוין קולטו- רעל אויף אַזוי פּיעל אויסגעוואַקסען, אַז זיי נויטיגען זיך, צוליבע זייער ווייטערדיגען אויפֿשטייג, אין אַ צענ- טראַלער אינסטיטוציע, וואָס זאָל אויס- פּאַרשען די פּראָבלעמען פֿון יודישען לעבען מיט די מעטאָדען פֿון דער מאָדערנער וויסענשאַפֿט. דער יוואָ איז געקומען צו דינען די יודישע מאַ- סען און זייער קאַמף פֿאַר קולטורעלער

פּעראַכט די אויגען און כֿגעה אַרײַן אין הויף, זאָל זיך טהון וואָס עס וויל. ווי איך געה מיר אַזוי פּעהרען אין די מחשבות מיט אַנ'אַרעאַגעלעזטען קאַפּ, אינועם-באַץ. כֿהאַב געמײנט אַז אַ דונער טרעפט מיך, און אַ געלעכ- טער האָט בעגלייט דעם קלאָפּ. דער הויף איז געווען גרויס און דער בעל- הבית וואוינט אין עק ערגיץ. איך געה ווייטער. איך שפּיר ווי אַן מיר קלאָפּען זיך אַן גרויסע שנעע-קוילען און וויל- דע קוויטשערייען פֿון יענעם מיך. איך האָב גענימען שנעלער געהן. אינדעם איז מיר פּערלאַפֿען דעם וועג אַ מיי- דעל און לאַכענדיג מיר אין פֿנים אַרײַן האָט זי געוואָרפֿען גראַד אויף מיר אַ קויל. זי האָט זיך צושפּריצט אין מײַן פֿנים, זיך צופּאַלען; די מײַדעלשע שוואַכע הענטלעך האָבען עס לײכט אַנ- געדריקט.

— שעהנער בחור-האַט זי אויסגע- שריגען...

כאַ, כאַ, כאַ, האָט זיך די באַבע צו- לאַכט אין דער קיך, ווי ער געדענקט דאָס, דער אַטער...

געדענקט לאַה, געדענקט דאָס ווי מיר האָבען זיך שפּעטער געוואָרפֿען מיט שניי, ווי מיר האָבען זיך געיאָגט אַרום דעם שניי-מענש, וואָס איז גע- שטאַנען אויפֿן הויף און ער האָט וויי- טער דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע בײַן סוף.

עס איז אַרײַנגעקומען די מאַמע און די באַבע פֿון קיך, רופֿענדיג די קינ- דער אויף נאַכט-עסען-שוין פּערטיג די בלינצעס, קומטס עטען!

אין שטוב איז קײנער נישט געבלי- בען אויסער דעם זיידען, וועלכער האָט נאָך פּערענדיגט די מעשה...

פּינסטער, חושן. די לבנה, וואָס איז פֿאַר אַ צײַט ערשט אַרויס, האָט זיך ווידער בעהאַלטען אונטער די הרי- חושן, אונטער די סודות'פּולע וואָל- קענס. שטיי, רהיג, אַ נאַכט - פּריגעל, האָט ערגיץ אַ קרעץ געהתן. קראַ, קראַ-אפּשר אַ קראַה; זי זאָגט קריאת- שמע פֿאַר'ן שלאַפען געהן?

פֿאַר אַ שעה, אַ האַלבע, איז דאָ געפֿאַלען אַ שניי, וואָס איז ער אַהינ- געקומען; וואָס איז ער פּערשוואַנדען, דער שניי? בישטאָ קיין צײַכען.

ערגיץ זענען געשטאַנען נאַכט-וועכ- טער און צונויפֿגעקליבען דאָס זעצטע טעלע שניי מיט די גרויסע פּעררעטע- רישע בעזימער. צושטערט ד'רײַ- קײט, די הייליגע וויסקײט, ווידער איז שמוציג און קײטיג און וואָכעדיג...

אך, ווען זיי וואָלטען געקענט וואָל- טען זיי איהם בעפֿאַלען און איהם די אויגען אויסגעדראַפֿעט דעם אכזריות'-

מתנה, וואָס מען האָט געשטימט פֿאַר דער קריסטליכער אינסטיטוציע, צום קאַמף געגען סוכאַטעס" 250 ז"ל איז געלונגען אויך אוועקצוגעבען 250 ז"ל פֿאַר יודישע אינסטיטוציעס, אויך גוט! אַ גוטער ביישפּיעל.

אין אונזער צײַטונג איז לעצטענס בעריהרט געווארען די קאַסטערפֿאַפֿ- לע לאַגע פֿון "ליגת הצדק" און דער- ביי האָט מען זיך געוואַנדען צו די דאַקטוירים, אַז זיי זאָלען שענקען אומ- זיסטע וויזײַטען פֿאַר'ן "ליגת הצדק".

ווי מען אינפֿאַרמירט אונז האָט דער דאָזיגער אַפּעל געהאַט זיין ווירקונג. דער ערשטער, וועלכער האָט געמאַל- דען, אַז ער שענקט 30 וויזײַטען אַ חודש איז געווען אונזער געהערטער מיטאַרבעיטער, דער יונגער אָבער זעהר אַנערקענטער דאַקטאָר ה' דוד קאַגאַן, די צווייטע האָט נאָכגעזעהן דעם ביי- שפּיעל פֿרוי ד'ר גליקלעך. איצט בלייבט נאָך איבער, אַז אַנדערע דאַקטוירים זאָלען אויך נאַכטוון דעם דאָזיגען ביי- שפּיעל.

„נעסקעם באַש“ דאָס איז טײַטש, אַז עס איז נישטאַ קיין געלד.

ברױט איז פּעהרען גענוג, נאָך אבי- סעל צופּיעל, אויך אַנדערע פּראָדוקטען זענען דאָ לרוב, אַזוי, אַז מען שיט גאַנצע שיפען מיט לעבענס-מיטעל אין ים אַרײַן, די איבריגע פּראָדוקטען וואָס זענען געבליבען, זענען היינט בעדיי- טענד ביליגער. איז אָבער די ציה, וואָס עס איז נישטאַ קיין געלד צו קויפֿען, קױף אַנ'אַקס פֿאַר אַ גראַשען

פֿאַר'ן אַלגעמײַנעם שטאַטשישען קאַמי- טעט, דאָס איז אונזער בירגערליכער חוב, אָבער פֿאַרט געניטען דאָך קיין יודען לגמרי נישט פֿון דעם דאָ- זיגען קאַמיטעט וואָס עס איז אַ גרויסע עולה, און פֿון וואָגען זאָלען מיר נע- מען פֿאַר אונזערע אַרעמע יודען?

עס איז נאָך אַ נס, וואָס אין דער לעצטער מינוט האָט מען פֿאַר דער

פֿאַר'ן אַלגעמײַנעם שטאַטשישען קאַמי- טעט, דאָס איז אונזער בירגערליכער חוב, אָבער פֿאַרט געניטען דאָך קיין יודען לגמרי נישט פֿון דעם דאָ- זיגען קאַמיטעט וואָס עס איז אַ גרויסע עולה, און פֿון וואָגען זאָלען מיר נע- מען פֿאַר אונזערע אַרעמע יודען?

עס איז נאָך אַ נס, וואָס אין דער לעצטער מינוט האָט מען פֿאַר דער

פֿאַר'ן אַלגעמײַנעם שטאַטשישען קאַמי- טעט, דאָס איז אונזער בירגערליכער חוב, אָבער פֿאַרט געניטען דאָך קיין יודען לגמרי נישט פֿון דעם דאָ- זיגען קאַמיטעט וואָס עס איז אַ גרויסע עולה, און פֿון וואָגען זאָלען מיר נע- מען פֿאַר אונזערע אַרעמע יודען?

עס איז נאָך אַ נס, וואָס אין דער לעצטער מינוט האָט מען פֿאַר דער

פֿאַר'ן אַלגעמײַנעם שטאַטשישען קאַמי- טעט, דאָס איז אונזער בירגערליכער חוב, אָבער פֿאַרט געניטען דאָך קיין יודען לגמרי נישט פֿון דעם דאָ- זיגען קאַמיטעט וואָס עס איז אַ גרויסע עולה, און פֿון וואָגען זאָלען מיר נע- מען פֿאַר אונזערע אַרעמע יודען?

עס איז נאָך אַ נס, וואָס אין דער לעצטער מינוט האָט מען פֿאַר דער

נען די פיער מײַדעל צוריק אַרײַן אין שטוב, וואו דער זיידע איז נאָך אַלץ געזעסען ביים אויווען אין געשא- קעלט, ווי זיין שטייגער, מיט'ן קאַפּ...

שטימען פֿון לעזער.

אויפֿן מאַרגינעס פֿון דער „פּרײַנד פֿון יוואָ“.

זומער 1925 האָט זיך אָנגעהויבען די אַרבייט פֿון שאַפֿען דעם צענטער פֿאַר דער יודישער וויסענשאַפֿט - דעם יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט.

פֿון אָנהויב גאַנץ ווייניג אָנזיכטיג, האָט זיך די טעטיגקײט פֿון יוואָ פֿאַר דער פּערגאַנגענער צײַט אַלץ מעהר פּערצווייגט. פּערברייטערט און פּער- טיעפט.

די ציעלען פֿון דעם יודישען וויסענ- שאַפֿטליכען אינסטיטוט זענען:

(1) וועקען, אָנטוויקלען און קאַנ- צענטרירען די וויסענשאַפֿטליכע אַר- בײַט אין דער יודישער שפּראַך.

(2) אויספֿילדען נייע יודישע וויסענ- שאַפֿטלער.

(3) רעגיסטרירען אַלע ערשיינונגען פֿון יודישען קולטור-לעבען אין אַלע עקען וועלט.

פֿאַר דער צײַט וואָס דער יוואָ עגיזיסטירט האָט ער אָבערזעהן אַ גרוי- סע פּאַרשערישע און זאַמלערישע אַר- בײַט.

די עטנאָגראַפֿישע קאַמיסיע האָט צונויפֿגעקליבען ביז 80 טויזענד ניו- מערן פּאַלקלאָר (פּאַלס-לידער, פּאַלס- מעשיות, מנהגים, שפּריכונערטער א. א.וו.) דורך הונדערטער זאַמלער פֿון שטעט און שטעלעך אין פּערשידענע לענדער.

Koleżance naszej Heli Djamient z powodu śmierci nieodżałowanego Jej Ojca
b. p. MENDLA
 wyraża szczerze współczucie
 Oddz. V-a Szk. Pow. № 13

גנצעם לאקאל אונטער דער פארזין פון אינזש. רייצאם פארגעקומען די יעהר-ליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון שאך-קלוב אין אונזער שטאָט.

נאָכדעם ווי עס זענען בעהאנדעלט געוואָרען א רייע פראגען וואס זע-נען געשטאנען אויפ'ן טאג-ארדנונג איז אויסגעוועהלט געווארען א פערזאמלונג פון פאלגענדע פערזאנען:

אָדערפֿעלד, אינז. רייצאם, גאַלינסקי, קאסמאן, וויינטרויב, קינדערמאן און פֿאַלמאַן.

רעוויזיאָנס-קאָמיטע: מטרענזיס, ווי-דערסקי, אינז. סלאָנימסקי. עהרען-גע-ריכט: ד"ר קאָנאר, סאק און רובינצקי.

אויך איז אנגענומען פאלגענדע פאָר-שלאגען:

1) געבען 500 זל. פאר'ן שטאָדטי-שען ארבייטסלאָזען קאָמיטעט, 250 זל. פאר דער געזעלשאפט צו בעקעמפֿען סוכאָטעס, 150 זל. פאר'ן יודישען זקנים און יתומים הויז, און 100 זל. פאר'ן יודישען שפיטאל.

2) געבאָנירען א רייע פּוילישע צייטונגען ווי אויך די „טשענסטאכאווער צייטונג“ פאר'ן לעזע-זאָל.

מיט דעם ווערט די פערזאמלונג גע-שלאָסען.

שטיצט דעם מושב - זקנים וביית-יתומים!

דאָס חינוך זקנים און יתומים הויז געפונט זיך אין א זעהר שווערע פ-נאָסדיגע לאגע, די פערזאמלונג שטעלט זיך נישט אָב פאר קיין שום מיטלען, אָבער זי האט בשום אופן נישט די מעגליכקייט צו קענען אויס-האַלטען העם דאָזיגען אַזוי וויכטיגען אנשטאלט.

צווישען די פערשידענע אקציעס וואָס זי האט אונטערגענומען ווערט דורך דער פערזאמלונג איינגעפֿירט א גרויסער חנוכה אָווענד, פון וועלכען די הכנסה איז בעשטימט צו דעם דאָזיגען צוועק.

עס אונטערלייגט נישט קיין ספק אַז די דאָזיגע אקציע וועט דורך דער הי-גער יודישער בעפעלקערונג ווארעם אונטערשטיצט ווערען.

פון האנדווערקער-לעבען.

די פּאַרטעזצונג פון דער אלג. פער-זאַמלונג פון האנדווערקער פערבאנד קומט פאַר מאַרגען שבת, 7 אָווענד אין אייגענעם לאַקאַל.

פון ביח לחם.

צוליב טעכנישע סבות וועט די צי-הונג פון דער פּאַנטען-לאַטעריע פון בית לחם פאָרקומען נישט מאַנטאג דעם 16, נור מאַנטאג דעם 28 דעצעמבער.

פון „חבובות“ סניף.

מוצאי שבת, דעם 14. 7, אָווענד קומט פאַר אין לאַקאַל פון דער ציונ. אַרגא-ניזאציע א קאָלעקטיווע פאַרלעזונג א ד.ט. מצב העברית בשעה זו, מיט דער בעטייליגונג פון די ה"ה: פּאַרפ. יאָנאָוסקי, י. 5. קאַפּינסקי און א. ח. שיער.

א. מאָרעווסקי אין טשענסטאכאווע.

ווי מען טיילט אונז מיט, קומט צו אונז מאַנטאג, דעם 23. ח. דער בעוואוסטער קינסטלער א. מאָרעווסקי מיט זיין אנסאמבל און וועט געבען די פּיעסע פון שלום אש „רעווענד זילבער“.

דער מאָרגענדיגער דאָנסינג אין דער „וואַרטאַ“.

מאַרגען, שבת אָווענד קומט פאַר אין אייגענעם לאַקאַל פון דער „וואַרטאַ“ (5. קאַשטשושקי 16) א דאָנסינג מיט פערשידענע אַטראַקציעס. צו די טענץ וועט צושפּילען אַ ערשטקלאַסיגער אַרקעסטער.

זונטאָג נאכמיטאָג קומט פאַר א „פּיף-אָ-קלאַק“.

פון טורן-ספּאָרט-פּעראַיין.

מיטוואַך, אין 13-טען יאָהר-טאָג פון פּוילענס אונאַהענגיקייט, איז פאַרגע-קומען אַ ספּאָרט-פּיערונג, ווען עס איז פאַרגעקומען אַ מעטש אין נעץ - באַל צווישען די דאַמען-רעפּרעזענטאַנטן פון די היגע פּוילישע קלובען און די דא-וועלכער האט זיך פּערענדיגט מיט דעם גינסטיגען רעזולטאַט 27:29. אויסגעציי-כענט האט זיך פּר. עוואַ שטייער.

ד"ר גייסלער. עס זענען נאָך פערשריבען אַ רייע רעדנער נאָר צוליב דער שפּעטער שעה ווערט די פּערזאמלונג איבערגע-ריסען און די פּאַרטעזצונג קומט פאַר מאַרגען שבת 7 אָווענד.

פאַר רעוואַלוציע און נערווען-ליידענדע וואס פערשרייבען מעהר ווי 6000 דאָקטוירים

רעוואַלוציע, פּאַדאָרגע און עהנליכע ליי-דען פּערזאמלונגען ווי בעוואוסט-וועק-סעלעקטאָן-שטערונגען. דער קראַנקער אַרגאַניזם ערצייגט צופּיעל האַרנוזיער, דאס בלוט דאַגענען גיט נישט גענוג דעם שרעקליכען גיפט פון זיך אַרויס. דערפאַר אויב מען וויל זיך בעפרייען פון די רעוואַלוציע און נערווען-מע-רען, צען, איז צום ענוג איינזעהעמען מיטלען צום בעטויבען זיך שמערצען. מען מוז גיכער טראַכטען צו בעווייט-גען די האַרנוזיער, וועלכע בעזעצט זיך אין פאַרם פון נאָדעלשעפיניצט קריש-טאַלען אין די מוסקלען, געלענקען און אַנדערע איברים און אויך פּעריטען דאס אַנזאַמלען זיך פון האַרן-ווער אויף סניף, אַ מיטעל, וואס דערפילט די דאָזיגע אויפגאַבע און איז עוקר פון השורש די קראַנקייט אויף אַ נא-טירליכען אופן, איז גראַד טאַגאַל. און דערפאַר טאַקע האָט מען מיט טאַגאַל דערגרייכט איבערראַשענד גוטע רעזול-טאַטען פּילן אין פּערעלעטרעט פּע-לען, ווען אַנדערע מיטלען האבען פּער-פיהרט. „עס פּרעהט מיך זעהר אייך מודיע צו זיין אַז איך האָב מיך נאָכ'ן

פּערזאמלונג עפענט דער פרעזעס ד"ר גייסלער. אַלס פּאַרזיער ווערט אויסגעוועהלט ה' א. גרוין, אַלס בייזעצנדע די ה"ה ר. אופנער, ש. גאַנעק, ש. ראָזענ-בלום, מ. קאַץ, ש. גאַלדשיידער און אַלס פּערזאמלונג ה' א. ווינער.

נאָכדעם ווי עס ווערט בעשטעטיגט דער טאָג-אַרדנונג טרעט מען צו צו בעריכטען.

ה' א. דוילאַווסקי גיט אַב דעם טעטיגקייט בעריכט, וואו ער שטעלט זיך אַב גענוי אויף דער גאַנצער אר-בייט פון דער פּערזאמלונג, און ביי אַלע שוועריגקייטען וואָס זי האט אָנגעטראַפּען אויפ'ן וועג פון איהר טע-טיגקייט האט זי דאָך מיט אַלע כחות געהיטען דעם פּעראיין און געשטאַנען אויף דער וואַך פון איהרע אויפגאַבען.

ד"ר גייסלער גיט אַב דעם בעריכט פון דער טעטיגקייט פון די שטייער-אַמטען אין וועלכען ער איז פּערטרע-טען, ער ווייזט אויף אַז צוליב דעם וואס אַ טייל פון די רעקורסען וואָס מען טראַגט אַרײַן שטימען מאַכענס מאַל נישט מיט דער ווירקליכקייט פּרעזענט עס שאַרדען די רעקורסען וועל-כע זענען ערליך אויפגעבען.

ה' ש. קאַץ גיט אַ לענגערע בע-ריכט פון דער האַנדווערקער - קאַמער, וואו ער דערצעהלט וועגען דער גאַנ-צער פּאַליטיק וואס האט אַ שייכות מיט דער דאָזיגער אינסטיטוציע, ער פּרעזענט זעהר אינטערעסאַנטע ציפערען וועגען די ענגאַמענט און אויך וועגען דער ראָל וואס יודען פיהרען אין דער קאַמער.

דאן גיט נאָך אַ בעריכט דער פּאַר-שטעהער פון דער ווירטשאפטס - קאָ-מיסיע ה' ד. דוילאַוויטש.

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די פּיערונג צום 13 יאָהר טאַג פון פּוילענס בעפרייאַונג.

צווישען די פּערשידענע אלגעמיינע פייערליכקייטען וואס זענען פאַרגעקו-מען אין אונזער שטאָט מיטוואַך דעם 11 נאוועמבער אין 13-טען יאָהר-טאָג פון די בעפרייאַונג פון פּוילען, האט אויך די היגע יודישע בעפעלקערונג איינגעאַרדענט אַימפּאַזאנטע פייערליכ-קייטען אין די שוהלען.

פונקטליך 10 אויגער איז פאַרגעקו-מען אין דער שטאָדט-שוהל א פייער-ליכע תּפלה, וואו דער חון באדאש האט געזינגען מיט'ן כאָר עטליכע קא-פּילעך תּהילים.

דאן האלט דער געזעהרטער רב ר' נחום אש שליט"א א רעדע מעגינא דיומא.

דער כאָר זינגט נאָך דעם פּוילישען און יודישען הימן און די פּיערונג איז געענדיגט.

צו דער פּיערונג זענען געקומען די שילער פון ד"ר אקסער'ס גימנאזיום, די קינדער פון די תּלמוד תורה, פּרע-זעס פון קהלה-ראט ה"ה. וועקסלער,

דער יודישען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

אלגעמיינע פּערזאמלונג פון שא-ביסטען קלוב.

פּערזאמלונגעס זונטאג איז אין איי-לעצטע טעג פון מעכטיגען בערוישענדען קלאַג-קונסט-ווערק א. ט.

זשאַנעט דזשינאַר און טשאַרלז פּאַרעל.

גענויערס אין די אפּישען, פּערזאמלונגעס זונטאג איז אין איי-לעצטע טעג פון מעכטיגען בערוישענדען קלאַג-קונסט-ווערק א. ט.

עס זענען זענען מבינים אויף א קרענק...

נאָר ליידער האבען זיי ביז יעצט נישט געפונען קיין שום רפואה, און דער-ווייל פּערערגערט זיך די קראַנקהייט, פון טאָג צו טאָג ווערט אַנאַנדער אבר אַפּגעשטאַנען און עס איז אַ גרויסע סכנה, אַז זי זאָל נישט פאַרלאַזירט ווערען, אָדער עס זאָלען זיך נישט אַרײַנכאַפּען די סוכאָטעס.

די היגע מוקה, וועלכע איז אַמאָל געווען דער שטאַלץ פון די קהלה-בנינים און מען האט זיך ביי יעדע געלעגענהייט מיט איהר גרויס געהאַ-לטען, איז היינט צו טאָג נעביך אויף גרויס צרות, מען שטעלט זי אויס דעם צווייטען חודש אויף אַ לייצי-טאַציע.

די גערטער פּערמע, אַ צווייט אבר פון אונזער קהלה אַרגאַן, און ווי זעהט זי אויס?

די שחיטה, אונזער הכנסה קוואַל, ווער קוקט זיך אויף דעם אומ, און ווער ווייסט וואָס דאָרט קומט פאַר.

אויך אַלע איבריגע איברים זענען קראַנק, דיעסע אבר בעזונדער איז צובראַכען, די וואונדען אייטערען און דער נאַצער קהלה אַרגאַניזם איז אַ חולה מסוכן.

דאָזיגער פּערזאמלונג איז נישט געווען קיין פּאַרשטעהער פון די רעגירונג און האָבען זיך נישט בעקענט פנים-אלי-פנים מיט דער גרעסטער יודישער נויט און פּערזאמלונג.

די פּערזאמלונג עפענט דער פרעזעס ד"ר גייסלער. אַלס פּאַרזיער ווערט אויסגעוועהלט ה' א. גרוין, אַלס בייזעצנדע די ה"ה ר. אופנער, ש. גאַנעק, ש. ראָזענ-בלום, מ. קאַץ, ש. גאַלדשיידער און אַלס פּערזאמלונג ה' א. ווינער.

נאָכדעם ווי עס ווערט בעשטעטיגט דער טאָג-אַרדנונג טרעט מען צו צו בעריכטען.

ה' א. דוילאַווסקי גיט אַב דעם טעטיגקייט בעריכט, וואו ער שטעלט זיך אַב גענוי אויף דער גאַנצער אר-בייט פון דער פּערזאמלונג, און ביי אַלע שוועריגקייטען וואָס זי האט אָנגעטראַפּען אויפ'ן וועג פון איהר טע-טיגקייט האט זי דאָך מיט אַלע כחות געהיטען דעם פּעראיין און געשטאַנען אויף דער וואַך פון איהרע אויפגאַבען.

ד"ר גייסלער גיט אַב דעם בעריכט פון דער טעטיגקייט פון די שטייער-אַמטען אין וועלכען ער איז פּערטרע-טען, ער ווייזט אויף אַז צוליב דעם וואס אַ טייל פון די רעקורסען וואָס מען טראַגט אַרײַן שטימען מאַכענס מאַל נישט מיט דער ווירקליכקייט פּרעזענט עס שאַרדען די רעקורסען וועל-כע זענען ערליך אויפגעבען.

ה' ש. קאַץ גיט אַ לענגערע בע-ריכט פון דער האַנדווערקער - קאַמער, וואו ער דערצעהלט וועגען דער גאַנ-צער פּאַליטיק וואס האט אַ שייכות מיט דער דאָזיגער אינסטיטוציע, ער פּרעזענט זעהר אינטערעסאַנטע ציפערען וועגען די ענגאַמענט און אויך וועגען דער ראָל וואס יודען פיהרען אין דער קאַמער.

דאן גיט נאָך אַ בעריכט דער פּאַר-שטעהער פון דער ווירטשאפטס - קאָ-מיסיע ה' ד. דוילאַוויטש.

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

די ווירטשאפטס קאָמיסיע איז דער גאַנצער טעכנישער אַפּאַראַט פון דער אינסטיטוציע, זיי האבען איינגעפיהרט אַ איינטייליכען אַפּאַראַט, אויך הא-בען זיי געטוישט דעם לאַקאַל און אַ-דערע אויסבעסערונגען, ליידער פּער-ענדיגט ה' ד. ווערט דער אַפּאַראַט צוליב דער אויסגעוועהליכער קרי-טישער צייט נישט איינגעצאָהלט און דעריבער קומט אויס צו קעמפּען מיט פינאַנסיאלע שוועריגקייטען.

נאָך די בעריכטען ווערט מיט א מערהייט בעשלאָסען, אַז די רעדנער וואס ווילען אנטוילען נעמען אין דער דיסקוסיע בעקומען צו 15 מינוט צייט. עס קריטיקירען די בעריכטען די ה"ה בולווא, פּלאַטענבויס, מ. גאַלד-ערטער מוסטעהאפטע קלאַג-קינאַ

ענטשולדיגונג

איך בעט ענטשולדיגונג ביים יוד. בעקער און
זוקערבעקער-צעך פאר מיין אונטערשישען שריט.
איך האָב חרטה און פערזיכער, אַז אזאלכעס
וועט מעהר נישט פאַרקומען.

ענטשולדיגונג

איך בעט ענטשולדיגונג ביי דער פּאָד-קאָמיטע פון מאגאזין.
שניידער פאר בענען און אונטערשישען שריט לגבי דער קאָמיטע.
אַלס סימן פון חרטה גיב איך 15 זל. פארן אייזערנעם פּאָד.
הערשיל וויץ

אַכטונג!
וויכטיג פאַר די
הייה הויז-בעזיצער

מעלדע - סטעמפלען,

הויז-שילדען, וואוינונג-נומערן
לויט מאַניסטראַט-פאַרשריפטען בעקומט מען אין
גראַוויר = אַנשטאַלט
ש. שטשעקאַץ, 2 אַלעע 28.

Pończochy - z gwarancją
za trwałość

Rękawiczki - męskie damskie
i dzieciinne

Bielizna - Jagera, oraz
wszelką kon-

fekającą meęską najkorzystniej
do nabycia

w DOMU POŃCZOCH

Bielizny i Manufaktury

Częstochowa, II Aleja 29.

פולאווערס

אין סוועטערס
פון עכטע וואָל
צו פיליגע פרייזען

וואו? אין געשעפט פון

ז. גליקסמאַן

אגראדאווא 13.

נייעסטע און פיליגסטע

גומי-אבצאסען „WESTA”

שוין צו בעקומען אין דער פירמא
M. BIRNBAUM, CZĘSTOCHOWA, Prosta No 1.
קויפּענדיג „וועסטאַ”-אַבצאסען בעקומט איהר בחנם
אַלומיניום-געשיר.

קאלאשען און שניעגאוועס

Tretorn Gentleman Sz wajkert Wudeta
Pepege Rezinotrust Rigawar Ardaј
שוין אָנגעקומען.

אויך אַ גרויסער אויסוואַהל פון אַלערליי שיכוואַרג.
ז. לאַנגנער, 1 אַלעע 10 №

דאָס פּוטער-געשעפט פון די פירמא
פיק אין זשעלינסקי
טשענסטאָוואו, 1 אַלעע 3

איז פּערזענלעך צום קויפּענדיגן סעזאָן מיט אַ גרויסען אויסוואַהל
פון אַלערליי פּוטער-סחורות,
ווי פּערשידענע פעל, בלאַמען, קעלנער, פעלצלעך אויך פּערטיגע און
בעשטעלעך דאַמען און הערען-פּוטערס א. א. א.
פיליגע פרייזען! רעיעלע בעהאַנדלונג!
קומט און איבערצייגט אייד!
אַכטונג! פּראַנט ערשטער שטאַק.

צום ווינטער = סעזאָן 32-1931!
פּוטער-געשעפט

מיכאל איידעלמאַן

פּילסודסקי 5, פּראַנט ערשטער שטאַק, טעל. 305
פּערזענלעך מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון אַלעראַרט פּוטער-סחורה
און איינצעלנע פעל, בלאַמען.
פּערטיגע דאַמען און מענער-פּעלצען.
אין מיין ערשטקלאַסיגען קיזשנער-ווערקשטעל ווערען אויסגעפּערטיגט
אַלערליי בעשטעלונגען, שנעל, רעיעל, לויט די נייסטע מאָדען, אונטער מיין
פּערזענליכער אויפזיכט.

צוליעב ליקוידאציע
גענצליכער אויספערקויף!

DNT בעוואוסטע פּוטער-געשעפט
געבר. קעלציגלאָווסקי
און בערקאוויטש פּילסודסקי 9 № אין הויף,
מאַכט בעקאַנט, אַז דאָס געשעפט ווערט ליקוידירט און דער גרויסער
לאַגער פון אַלערליי
פּוטער-סחורות ווערען גענצליך אויספערקויפט.
נוצט דעריבער אויס די געלעגענהייט און איהר קענט קויפּען
צו אויסערגעווענהליכע פיליגע פרייזען.
געדענקט די אַדרעס און איילט אייך צו, וכל הקודם זכה!

65 000 000
PAR
NOIZONYCH
w EUROPIE
JEJ GWARANCJA
ICH DOBROCI
REZINOTRUST

די לעצטע טעג - אַלע פּלעצער קרועסלאַ און פּאַרטער צו 1 זל.
צוליב דעם אונגעווענהליכען ערפּאָל, כדי אַלע צו ערמעגליכען צו זעהען דאָס בעסטע פּרילישע קונסטווערק אַט
10-ciu z PAWIAKA
דער פּילם אַילוסטרירט די העלדישע קאַמפּען פאַר אונאַבהענגיקייט אין יאהר 1905.
דעם פּילם האבען שוין בעוואונדערט 15000 מענשען און יעדער דאַרף איהם זעהען.
איבערן פּראָגראַם: אַריע פון „דזשאַקאַנדאַ” זינגט טענאַר פון „מעטראפּאליטאַן”.
קיינער טאָר די איינציגע געלעגענהייט נישט אַדורכלאָזען.
ערנידריגטע פרייזען.

היינט און ווייטערע טעג דער נייסטער שלאַגער פון פּראַנצויזישער פּראָדוקציע
הערליכע קרעאַציע פון בלאַנש מאַנטעל און הענרי גאַראַט אין הערליכען פּילם אַט.
Złodziej Miłości
הערליכע מעלאָדישע אַפּערטע לויט ווערנעלס בעריהמטער פּיעסע.
איבערן פּראָגראַם הערליכע קלאַנג-צוגאַבען.

„Grand-Kino”
קאַשטשוישקי גאַס.
לעצטער סעאַנס 9.40 און.

Teatr „ODEON”
אַלעע 27.
לעצטער סעאַנס 10 אוןפּונ.
אויפן 1 סעאַנס קרועסלאַ 1 זל.

מען דארף שטיצען די נאַוואַרדאַ-
קער ישיבה.
ביי אונז אין שטאַדט ווילען צוויי
דעלעגאַטען וואָס זענען אַרויסגעשיקט
געוואָרען צו זאַמלען פאַר דער ישיבה
אין נאַוואַרדאַק.
די דאָזיגע ישיבה איז אַ אויסנאַהם
פון אַנדערע ישיבות מיט דעם וואָס
דאָרט לערנען עפ”י רוב בחורים גרוי-
סע לומדים, וועלכע זענען געקומען פון
רוסלאַנד, צוליעב די שרעקליכע רדי-
פות וואָס קומען פאַר אין סאָוועט-רוס-
לאַנד אויפן יודישען דת, האַבען זיי
מיט מסירות נפש און ספּנת נפשות
פּערלאָזט רוסלאַנד און זענען געקומען
קיינ פּוילען צו פּאַרטעצען אַלע למו-
דים אין דער זעלבער ישיבה, די דאָ-
זיגע בחורים און גרויסע תלמידי חכמים
לעבען אין גרעסטען דחוקת און נויט,
ווייל זיי האַבען דאָ נישט קיין היים,
און דאָריבער דאַרפען זיי דורך אַלע-
מען אונטערשטיצט ווערען.
די משולחים האבען מיט זיך בריעף
פון די גרעסטע גאונים, אויך דער הי-
גער רב רבי נחום אַש שליט”א האָט
זיי געגעבען אַ בריעף צו דער היגער
יודישער בעפעלקערונג, וועלכע וועט
אָהן ספק אויפנעמען בסכר פנים יפות
די זאַמלער און געבען אַ נדבה לויט
זיין מצב און יכולת.
פון די באַקט-קאַממען אין יודישען
טונדן און ספּאַרט-פּעראַיין,
פּערגאַנגענעם שבת צו נאַכטס זע-
נען פּאַרגעקומען ביי אַ פּויל געפאַקטען

ס'איז פראי צו וויסען!

אַז אין מיין לאַנגיעהריגע
קאַוויאַרניע קאַשטשוישקע 2, (פריהער 11)
איז נאָך אַ גרונטליכען רעמאָנט מיט אַ פּערגרעסערטען לאַקאַל,
ווערט פון זינטאָג, רעם 1-טען נאַוועמבער די. אַרויסגעגעבען
יעדען טאָג פון 6 ביז 11 אַווענדר
הייסע פליישיגע קאַלאַציעס,
צו פיליגע פרייזען.
מיט אַכטונג: 7. אַלטמאַן, קאַשטשוישקע 2
(פריהער 11, רוג אַלעע).

TELEGRAM!

Zarząd Domu Sierot „Mina Werde”
zawiadamia, że urzadz
WIELKĄ ZABAWĘ CHANUKOWĄ
dla dzieci i młodzieży.
Szczegóły w najbliższych dniach.

דערמיט מ'כען מיר בעקאַנט די ברייטע יודישע געזעלשאַפט, אַז אונזער איינציגער בעפּאָל-
מעכטיגער אינקאַסענט און אַבראַם לייזער פּיינשטאַט וועלכער איז פּערזענלעך מיט די
געוועזענע קרייטונגען און סעמפּלען פון אונזער געזעלשאַפט. אַלע אַנדערע, וועלכע קאָסירען אין
פּאַרטעס אין אונזער באַמען געלי פאַר „הכנסת כלה” וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער
פּעראַנטוואָרליכקייט.
גלייכצייטיג מעלדען מיר, אַז אונזער געזעלשאַפט איז לעגאַליזירט דורך
דער מאַכט און פּיהרט נאָרמאַל איהר טעטיגקייט.
שטיצט די אַקציע פון „הכנסת כלה”
די פּערוואַלטונג פון „הכנסת כלה”.

Biuro Techniczne „Union”

Sp. z o. o.
Panny Marji 14 tel. 7-70
Stale na składzie świeże baterje anodowe.
Wszelkie artykuły techniczne i elektrotechniczne oraz
radioaparaty i radjosprzęt.
Niezawodne ładowanie akumulatorów radiowych
samochodowych.
Galanterja elektrotechniczna, grzejniki i żelazka
elektryczne. Żarówki. Łożyska kulkowe.

FUTRA
wszelkiego rodzaju po cenach przystępnych
poleca na bieżący sezon
Maurycy KORNBERG
CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. TEL. 259.